

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Чернівецька філія

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: Бухгалтерський облік(загальна теорія)

на тему:

Бухгалтерський баланс і його значення в управлінні підприємством

Виконав:
Студентка групи ТУчн 8-24Б1ООП-Н (4,6 здс)
Костюченко Вікторія
Керівник:

Оцінка:
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

2026 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ	5
1.1. Сутність, значення та функції бухгалтерського балансу	5
1.2. Структура бухгалтерського балансу та характеристика його основних статей.....	10
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	16
2.1. Порядок складання бухгалтерського балансу підприємства	16
2.2. Нормативно-правове регулювання складання бухгалтерського балансу в Україні	20
РОЗДІЛ 3. ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	26
3.1. Аналіз показників бухгалтерського балансу та їх використання в управлінні	26
3.2. Шляхи вдосконалення бухгалтерського балансу та підвищення ефективності управління підприємством.....	31
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки важливе значення для ефективного функціонування підприємств має своєчасне отримання достовірної інформації про їх фінансовий стан, результати діяльності та наявні ресурси. Одним із основних джерел такої інформації виступає бухгалтерський баланс, який є центральною формою фінансової звітності підприємства. Саме бухгалтерський баланс дозволяє оцінити структуру активів і пасивів підприємства, визначити рівень його фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, а також забезпечує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень.

Актуальність теми курсової роботи полягає в тому, що бухгалтерський баланс є важливим інструментом управління підприємством, оскільки на основі його показників здійснюється аналіз фінансового стану суб'єкта господарювання, прогнозування результатів діяльності та розробка подальших напрямів розвитку. В умовах економічної нестабільності та зростання конкуренції значення бухгалтерського балансу значно посилюється, адже саме якісна та достовірна фінансова інформація сприяє ефективному управлінню підприємством і підвищенню результативності його діяльності.

Метою курсової роботи є дослідження сутності бухгалтерського балансу, особливостей його формування та визначення значення бухгалтерського балансу в системі управління підприємством.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- дослідити економічну сутність бухгалтерського балансу;
- визначити функції та значення бухгалтерського балансу;
- охарактеризувати структуру активу та пасиву балансу;
- розглянути порядок складання бухгалтерського балансу підприємства;

-дослідити нормативно-правове регулювання бухгалтерського балансу в Україні;

-проаналізувати значення показників балансу для управління підприємством;

-визначити напрями вдосконалення бухгалтерського балансу в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є процес формування бухгалтерського балансу підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти бухгалтерського балансу та його роль в управлінні підприємством.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема метод аналізу і синтезу, метод порівняння, узагальнення, системний метод, статистичний метод, метод групування та метод логічного узагальнення.

Структура курсової роботи складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

1.1. Сутність, значення та функції бухгалтерського балансу

Бухгалтерський баланс є однією з найважливіших форм фінансової звітності підприємства, яка відображає фінансовий стан суб'єкта господарювання на певну дату. У сучасних умовах господарювання баланс виступає основним джерелом інформації про склад майна підприємства, джерела його формування, а також результати фінансово-господарської діяльності. Значення бухгалтерського балансу полягає в тому, що він забезпечує користувачів фінансової інформації необхідними даними для оцінки фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ефективності діяльності підприємства.

Економічна сутність бухгалтерського балансу полягає у двосторонньому відображенні господарських засобів підприємства та джерел їх утворення у грошовій формі. Баланс показує взаємозв'язок між активами підприємства та його власним капіталом і зобов'язаннями. Саме тому бухгалтерський баланс є важливим елементом методу бухгалтерського обліку та основною формою узагальнення облікової інформації [1, с. 45].

У бухгалтерському балансі всі господарські засоби підприємства групуються за економічним змістом і розміщенням у активі балансу, а джерела їх формування — у пасиві. Актив відображає ресурси підприємства, які використовуються у процесі господарської діяльності та здатні приносити економічні вигоди в майбутньому. Пасив, у свою чергу, характеризує джерела формування цих ресурсів, тобто власний капітал і зобов'язання підприємства [1, с. 47].

Бухгалтерський баланс має важливе інформаційне значення для різних груп користувачів. Власники підприємства за допомогою балансу можуть

оцінити ефективність використання ресурсів та рівень прибутковості діяльності. Керівництво підприємства використовує баланс для прийняття управлінських рішень, планування діяльності та контролю за фінансовим станом. Інвестори й кредитори аналізують показники балансу з метою оцінки надійності підприємства та його здатності виконувати фінансові зобов'язання [1, с. 49].

Особливістю бухгалтерського балансу є те, що він складається на певну дату та відображає фінансовий стан підприємства саме на цей момент часу. Завдяки цьому користувачі можуть отримати узагальнену характеристику фінансового становища підприємства та оцінити зміни, які відбулися у структурі активів і пасивів протягом звітного періоду. Баланс також забезпечує взаємозв'язок між окремими формами фінансової звітності та виступає основою для проведення фінансового аналізу [1, с. 52].

Важливою рисою бухгалтерського балансу є його рівність, відповідно до якої підсумок активу завжди дорівнює підсумку пасиву. Це пояснюється тим, що всі ресурси підприємства мають конкретні джерела формування. Така рівність забезпечує контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку та достовірністю фінансової інформації [1, с. 54].

Таким чином, бухгалтерський баланс є важливим елементом системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Його економічна сутність полягає у відображенні фінансового стану підприємства через узагальнення інформації про активи, капітал і зобов'язання. Бухгалтерський баланс забезпечує інформаційну основу для аналізу діяльності підприємства, прийняття управлінських рішень та оцінки ефективності господарювання.

Бухгалтерський баланс займає центральне місце у системі бухгалтерського обліку, оскільки саме він забезпечує узагальнення інформації про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності. У сучасних

умовах господарювання баланс є не лише формою фінансової звітності, а й важливим інформаційним інструментом для здійснення аналізу, контролю та управління діяльністю підприємства. Його показники використовуються як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами для оцінки фінансової стійкості та ефективності функціонування суб'єкта господарювання [2, с. 38].

Однією з основних функцій бухгалтерського балансу є інформаційна функція. Вона полягає у наданні користувачам повної та достовірної інформації про наявність активів підприємства, джерела їх формування, розмір власного капіталу та зобов'язань. Саме баланс дозволяє отримати узагальнену характеристику фінансового стану підприємства на певну дату, що є необхідним для прийняття економічно обґрунтованих рішень [2, с. 41].

Важливе значення має також контрольна функція бухгалтерського балансу. За допомогою показників балансу здійснюється контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку, збереженням майна підприємства та законністю господарських операцій. Рівність активу і пасиву балансу виступає важливим засобом перевірки достовірності облікових даних та правильності відображення господарських процесів у системі бухгалтерського обліку [3, с. 64].

Аналітична функція балансу полягає у можливості проведення фінансового аналізу діяльності підприємства. На основі показників балансу визначаються рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства. Аналіз структури активів і пасивів дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів підприємства та визначити перспективи його подальшого розвитку [2, с. 44].

Не менш важливою є управлінська функція бухгалтерського балансу. Дані балансу використовуються керівництвом підприємства для планування діяльності, прогнозування фінансових результатів та прийняття управлінських

рішень. Завдяки аналізу балансових показників керівники можуть визначати напрями вдосконалення діяльності підприємства, оптимізувати структуру капіталу та підвищувати ефективність використання ресурсів [3, с. 67].

Крім того, бухгалтерський баланс виконує функцію фінансового забезпечення взаємовідносин підприємства із зовнішніми користувачами. Інвестори, кредитори, банки, постачальники та державні органи використовують інформацію балансу для оцінки фінансового стану підприємства, його кредитоспроможності та інвестиційної привабливості. Саме тому достовірність і повнота балансової інформації мають важливе значення для формування довіри до підприємства [2, с. 46].

Значення бухгалтерського балансу в системі бухгалтерського обліку полягає також у тому, що він є основою для складання інших форм фінансової звітності.

Показники балансу взаємопов'язані зі звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів та іншими елементами фінансової звітності, що забезпечує комплексне відображення фінансово-господарської діяльності підприємства [3, с. 70].

Отже, бухгалтерський баланс виконує важливі функції в системі бухгалтерського обліку та має значне практичне значення для підприємства. Він забезпечує користувачів необхідною інформацією про фінансовий стан суб'єкта господарювання, сприяє здійсненню контролю та аналізу діяльності підприємства, а також виступає важливим інструментом управління та прийняття економічних рішень.

Бухгалтерський баланс також є важливим інструментом забезпечення прозорості діяльності підприємства. Завдяки узагальненню фінансової інформації у балансі користувачі можуть оцінити рівень забезпеченості підприємства ресурсами, ефективність використання майна та перспективи

подальшого розвитку. Наявність достовірної інформації у балансі сприяє підвищенню довіри інвесторів, кредиторів та партнерів до діяльності підприємства [1, с. 50].

Баланс підприємства постійно змінюється під впливом господарських операцій, які відбуваються у процесі діяльності суб'єкта господарювання. Будь-яка господарська операція викликає зміни у структурі активів або пасивів, однак загальна рівність балансу завжди зберігається. Саме це забезпечує взаємозв'язок між усіма елементами бухгалтерського обліку та дозволяє контролювати правильність відображення господарських процесів [1, с. 56].

Важливість аналітичної функції бухгалтерського балансу полягає у тому, що результати фінансового аналізу використовуються для прогнозування майбутньої діяльності підприємства та оцінки можливих фінансових ризиків. Аналіз балансових показників дозволяє виявити негативні тенденції у діяльності підприємства, визначити резерви підвищення ефективності господарювання та розробити заходи щодо покращення фінансового стану [2, с. 45].

У сучасних умовах розвитку економіки значення бухгалтерського балансу постійно зростає. Це пов'язано з необхідністю забезпечення користувачів актуальною та достовірною інформацією про фінансовий стан підприємства. Бухгалтерський баланс виступає основою для прийняття управлінських, інвестиційних та фінансових рішень, а також забезпечує контроль за ефективністю використання ресурсів підприємства [3, с. 72].

1.2. Структура бухгалтерського балансу та характеристика його основних статей

Актив бухгалтерського балансу є однією з основних складових фінансової звітності підприємства, яка відображає господарські засоби підприємства, їх склад, розміщення та використання у процесі здійснення господарської діяльності. Саме актив балансу характеризує економічні ресурси, що перебувають у розпорядженні підприємства та здатні приносити економічні вигоди у майбутньому. Інформація про активи підприємства має важливе значення для оцінки фінансового стану, ліквідності та ефективності використання майна суб'єкта господарювання [4, с. 73].

У бухгалтерському балансі активи відображаються за ступенем зростання їх ліквідності, тобто здатності швидко перетворюватися у грошові кошти. Структура активу балансу визначається вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та містить окремі групи активів, які об'єднуються за економічним змістом і функціональним призначенням [5, с. 58].

До складу активу бухгалтерського балансу входять необоротні та оборотні активи підприємства.

Необоротні активи — це ресурси, які використовуються підприємством протягом тривалого часу, тобто більше одного року або операційного циклу. До них належать основні засоби, нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції та інші необоротні активи [4, с. 75].

Основні засоби займають важливе місце у структурі необоротних активів підприємства. Вони являють собою матеріальні ресурси, які використовуються у процесі виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг. До

основних засобів відносять будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, інструменти та інше майно підприємства.

Вартість основних засобів поступово переноситься на витрати підприємства шляхом нарахування амортизації [5, с. 61].

Нематеріальні активи також є складовою необоротних активів. До них належать об'єкти, які не мають матеріальної форми, але мають вартість і здатні приносити підприємству економічні вигоди. Прикладами нематеріальних активів є програмне забезпечення, патенти, авторські права, торговельні марки та ліцензії [4, с. 79].

Оборотні активи являють собою ресурси, які використовуються або реалізуються протягом одного операційного циклу чи року. До них належать виробничі запаси, готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти. Оборотні активи забезпечують безперервність господарської діяльності підприємства та здійснення поточних розрахунків [5, с. 64].

Виробничі запаси включають сировину, матеріали, паливо, комплектуючі та інші ресурси, які використовуються у процесі виробництва продукції або надання послуг. Важливе місце серед оборотних активів займає дебіторська заборгованість, яка виникає у результаті розрахунків підприємства з покупцями та іншими контрагентами. Грошові кошти та їх еквіваленти характеризують рівень ліквідності підприємства та його здатність виконувати поточні фінансові зобов'язання [4, с. 82].

Структура активу бухгалтерського балансу дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, ефективність використання його ресурсів та рівень забезпеченості господарської діяльності необхідними активами. Аналіз активу балансу допомагає визначити зміни у складі майна підприємства, рівень

ліквідності та можливості подальшого розвитку суб'єкта господарювання [5, с. 67].

Таким чином, актив бухгалтерського балансу є важливою складовою системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Він відображає економічні ресурси підприємства, їх структуру та напрямки використання. Інформація про активи підприємства має важливе значення для проведення фінансового аналізу, оцінки ефективності діяльності та прийняття управлінських рішень.

Пасив бухгалтерського балансу є важливою складовою фінансової звітності підприємства, яка відображає джерела формування господарських засобів та фінансових ресурсів підприємства. У пасиві балансу узагальнюється інформація про власний капітал, забезпечення та зобов'язання підприємства. Саме пасив дозволяє визначити, за рахунок яких джерел було сформовано активи підприємства та яким є рівень його фінансової незалежності [6, с. 91].

Економічна сутність пасиву бухгалтерського балансу полягає у відображенні джерел фінансування діяльності підприємства.

Усі ресурси, які знаходяться у розпорядженні підприємства, мають певні джерела утворення — власні або залучені. Власні джерела формуються за рахунок капіталу власників та результатів діяльності підприємства, а залучені — за рахунок кредитів, позик, кредиторської заборгованості та інших зобов'язань [7, с. 112].

Основною складовою пасиву балансу є власний капітал підприємства. Він являє собою частину активів підприємства, яка залишається після вирахування всіх його зобов'язань. До складу власного капіталу належать статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток та інші складові [6, с. 94].

Статутний капітал формується за рахунок внесків засновників підприємства та є основою для здійснення господарської діяльності. Його розмір визначається установчими документами підприємства. Додатковий капітал включає суми дооцінки активів, безоплатно отримане майно та інші надходження. Резервний капітал створюється для покриття можливих збитків і фінансових ризиків підприємства. Нерозподілений прибуток відображає частину прибутку, яка залишилася у розпорядженні підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів [7, с. 115].

Важливою складовою пасиву бухгалтерського балансу є зобов'язання підприємства. Вони являють собою заборгованість підприємства перед іншими юридичними та фізичними особами, яка виникає у результаті здійснення господарської діяльності. Зобов'язання поділяються на довгострокові та поточні залежно від строків їх погашення [6, с. 97].

До довгострокових зобов'язань належать кредити банків, довгострокові позики та інші зобов'язання, строк погашення яких перевищує один рік. Поточні зобов'язання включають короткострокові кредити, кредиторську заборгованість перед постачальниками, заборгованість з оплати праці, податкові зобов'язання та інші поточні платежі підприємства [7, с. 118].

Окреме місце у структурі пасиву займають забезпечення майбутніх витрат і платежів. Вони створюються для покриття майбутніх витрат, які можуть виникнути у процесі діяльності підприємства. До таких забезпечень належать резерви на оплату відпусток працівникам, гарантійні зобов'язання та інші майбутні витрати [6, с. 99].

Аналіз пасиву бухгалтерського балансу дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості та незалежності підприємства. Велика частка власного капіталу у структурі пасиву свідчить про стабільний фінансовий стан підприємства та його здатність самостійно фінансувати діяльність.

Водночас значний обсяг позикових коштів може свідчити про підвищення фінансових ризиків і залежність від зовнішніх кредиторів [7, с. 121].

Таким чином, пасив бухгалтерського балансу є важливим елементом фінансової звітності підприємства, який відображає джерела формування його активів. Інформація про власний капітал та зобов'язання підприємства має важливе значення для оцінки фінансового стану, платоспроможності та ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Важливим показником ефективності структури активу бухгалтерського балансу є співвідношення необоротних та оборотних активів підприємства. Рациональна структура активів забезпечує стабільність господарської діяльності, достатній рівень ліквідності та ефективне використання фінансових ресурсів. Надмірна частка необоротних активів може свідчити про недостатню мобільність ресурсів підприємства, тоді як значний обсяг оборотних активів забезпечує швидкість обігу коштів та можливість своєчасного виконання поточних зобов'язань [4, с. 84].

Актив бухгалтерського балансу також дозволяє визначити напрями використання майна підприємства та оцінити рівень його виробничого потенціалу. Аналіз структури активів дає можливість виявити зміни у складі майна, оцінити ефективність вкладення капіталу та визначити резерви підвищення результативності діяльності підприємства. Саме тому інформація про активи є важливою основою для проведення фінансового аналізу та стратегічного планування діяльності підприємства [5, с. 69].

Пасив бухгалтерського балансу характеризує не лише джерела формування активів підприємства, а й рівень його фінансової стабільності та незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Від структури пасиву значною мірою залежить платоспроможність підприємства, його інвестиційна

привабливість та можливість подальшого розвитку. Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу сприяє зміцненню фінансового стану підприємства та зниженню ризику фінансових труднощів [6, с. 101].

Крім того, аналіз пасиву балансу дозволяє оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства. Зростання власного капіталу свідчить про підвищення фінансової стійкості та ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Водночас надмірне збільшення зобов'язань може призвести до погіршення платоспроможності та виникнення фінансових ризиків, що негативно впливає на результати діяльності підприємства [7, с. 123].

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Порядок складання бухгалтерського балансу підприємства

Формування бухгалтерського балансу є важливим етапом організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Саме бухгалтерський баланс забезпечує узагальнення інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання та відображає результати його діяльності на певну дату. Процес складання балансу передбачає послідовне виконання низки облікових процедур, які забезпечують достовірність, повноту та правильність фінансової інформації [8, с. 126].

Порядок формування бухгалтерського балансу базується на принципах бухгалтерського обліку та вимогах національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Усі показники балансу формуються на основі даних синтетичного й аналітичного обліку, що накопичуються протягом звітного періоду. Важливою умовою складання балансу є дотримання єдиної методики оцінки активів, капіталу та зобов'язань підприємства [9, с. 138].

Першим етапом формування бухгалтерського балансу є документування господарських операцій. На цьому етапі всі господарські процеси підприємства оформлюються первинними документами, які підтверджують факт здійснення операцій. До таких документів належать накладні, акти виконаних робіт, касові ордери, банківські виписки, рахунки-фактури та інші документи. Саме первинна документація є основою для подальшого відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку [8, с. 129].

Наступним етапом є відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. На основі первинних документів бухгалтер здійснює

записи на рахунках відповідно до принципу подвійного запису. У процесі обліку інформація групується за окремими видами активів, капіталу, доходів, витрат і зобов'язань підприємства. Саме система рахунків дозволяє накопичувати необхідну інформацію для подальшого складання фінансової звітності [9, с. 141].

Важливим етапом формування бухгалтерського балансу є проведення інвентаризації активів і зобов'язань підприємства. Інвентаризація здійснюється з метою перевірки фактичної наявності майна, грошових коштів, матеріальних цінностей та правильності відображення облікових даних. У процесі інвентаризації виявляються можливі нестачі, надлишки або помилки, які підлягають коригуванню в бухгалтерському обліку [8, с. 132].

Після завершення інвентаризації здійснюється узагальнення облікових даних та складання оборотно-сальдової відомості. Вона містить інформацію про залишки та обороти за всіма бухгалтерськими рахунками за звітний період. На основі цієї відомості перевіряється правильність ведення бухгалтерського обліку та забезпечується рівність дебетових і кредитових оборотів [9, с. 144].

Наступним етапом є безпосереднє складання бухгалтерського балансу. На цьому етапі залишки за рахунками групуються відповідно до статей активу та пасиву балансу. Активи підприємства розподіляються на необоротні та оборотні, а джерела їх формування — на власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання. Підсумок активу балансу повинен дорівнювати підсумку пасиву, що забезпечує дотримання принципу балансової рівності [8, с. 135].

Завершальним етапом є перевірка та затвердження бухгалтерського балансу. На цьому етапі здійснюється контроль правильності заповнення всіх статей звітності, відповідності показників даним бухгалтерського обліку та дотримання вимог чинного законодавства. Після перевірки баланс

підписується керівником підприємства та головним бухгалтером і подається відповідним користувачам фінансової звітності [9, с. 147].

Формування бухгалтерського балансу має важливе значення для діяльності підприємства, оскільки забезпечує отримання повної інформації про його фінансовий стан. Якісно складений баланс дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, а також сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, процес формування бухгалтерського балансу включає комплекс взаємопов'язаних етапів, починаючи від документування господарських операцій і закінчуючи складанням та перевіркою фінансової звітності. Дотримання встановленого порядку складання балансу забезпечує достовірність фінансової інформації та ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві.

Господарські операції є основою діяльності будь-якого підприємства та безпосередньо впливають на зміни у складі активів, капіталу і зобов'язань. У системі бухгалтерського обліку всі господарські операції підлягають обов'язковому документуванню та відображенню на рахунках бухгалтерського обліку. Результатом узагальнення цих змін виступає бухгалтерський баланс, який показує фінансовий стан підприємства на певну дату [10, с. 88].

Відображення господарських операцій у балансі підприємства здійснюється відповідно до принципу подвійного запису, згідно з яким кожна господарська операція одночасно впливає щонайменше на два об'єкти бухгалтерського обліку. Саме подвійний запис забезпечує взаємозв'язок між активом і пасивом балансу та збереження балансової рівності [11, с. 104].

Господарські операції можуть викликати різні зміни у структурі бухгалтерського балансу. Залежно від характеру впливу на актив і пасив

виділяють чотири типи господарських операцій. Перший тип операцій спричиняє зміни лише в активі балансу, при цьому загальна сума балансу не змінюється. Наприклад, отримання грошових коштів з поточного рахунку до каси підприємства призводить до збільшення готівки в касі та одночасного зменшення коштів на банківському рахунку [10, с. 91].

Другий тип господарських операцій викликає зміни лише у пасиві балансу без зміни його загального підсумку. Прикладом може бути спрямування частини нерозподіленого прибутку до резервного капіталу. У такому випадку зменшується сума нерозподіленого прибутку та одночасно збільшується резервний капітал [11, с. 107].

Третій тип господарських операцій одночасно збільшує актив і пасив балансу на однакову суму. Наприклад, отримання підприємством короткострокового кредиту банку призводить до збільшення грошових коштів у активі та одночасного збільшення зобов'язань у пасиві балансу [10, с. 94].

Четвертий тип операцій одночасно зменшує актив і пасив балансу на однакову суму. Така ситуація виникає, наприклад, при погашенні підприємством кредиторської заборгованості за рахунок грошових коштів з поточного рахунку. У результаті зменшуються як активи підприємства, так і його зобов'язання [11, с. 110].

Усі господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку на підставі первинних документів. Первинні документи підтверджують факт здійснення господарської операції та містять необхідну інформацію для її правильного облікового відображення. На основі первинних документів здійснюються бухгалтерські проведення, які забезпечують систематизацію та накопичення інформації на рахунках бухгалтерського обліку [10, с. 97].

Відображення господарських операцій у балансі має важливе значення для формування достовірної фінансової звітності підприємства. Будь-які

помилки або неточності у відображенні операцій можуть призвести до викривлення інформації про фінансовий стан підприємства, що негативно вплине на прийняття управлінських рішень та оцінку діяльності суб'єкта господарювання [11, с. 113].

Особливу роль у процесі відображення господарських операцій відіграє система бухгалтерських рахунків. Саме рахунки забезпечують групування інформації за видами активів, капіталу, доходів, витрат та зобов'язань. Узагальнення залишків за рахунками наприкінці звітного періоду дозволяє сформувати показники бухгалтерського балансу та інших форм фінансової звітності [10, с. 100].

Важливим аспектом є також забезпечення безперервності та послідовності відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. Усі операції повинні своєчасно та повністю відображатися у відповідних облікових регістрах відповідно до вимог чинного законодавства та національних стандартів бухгалтерського обліку [11, с. 116].

Таким чином, відображення господарських операцій у балансі підприємства є важливою складовою системи бухгалтерського обліку. Господарські операції впливають на зміни активів, капіталу та зобов'язань підприємства, а їх правильне відображення забезпечує достовірність фінансової звітності та ефективність управління діяльністю підприємства.

2.2. Нормативно-правове регулювання складання бухгалтерського балансу в Україні

Ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємствах України забезпечується завдяки наявності відповідної законодавчої та нормативно-правової бази. Законодавче регулювання

бухгалтерського обліку визначає єдині правила ведення обліку, складання фінансової звітності та формування бухгалтерського балансу для всіх суб'єктів господарювання. Наявність чіткої нормативної бази сприяє забезпеченню достовірності фінансової інформації, захисту інтересів користувачів звітності та підвищенню ефективності управління підприємствами [12, с. 35].

Основним нормативно-правовим актом, який регулює бухгалтерський облік в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Саме цей закон визначає правові засади організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання [13].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. На основі даних бухгалтерського обліку формується фінансова, податкова, статистична та інша звітність, що використовується внутрішніми й зовнішніми користувачами для прийняття управлінських рішень [13].

Законодавство України визначає основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, серед яких принцип автономності, безперервності діяльності, послідовності, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, обачності та превалювання сутності над формою. Дотримання цих принципів забезпечує об'єктивність і достовірність інформації, яка відображається у бухгалтерському балансі та інших формах фінансової звітності [12, с. 39].

Важливу роль у системі нормативного регулювання бухгалтерського обліку відіграють Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Вони визначають методологічні засади формування у бухгалтерському обліку

інформації про активи, капітал, зобов'язання, доходи та витрати підприємства. Саме національні стандарти встановлюють правила оцінки об'єктів обліку, порядок відображення господарських операцій та вимоги до складання фінансової звітності [13].

Одним із ключових нормативних документів є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У ньому визначено мету складання фінансової звітності, її склад, принципи підготовки та вимоги до розкриття інформації у бухгалтерському балансі. Стандарт регламентує структуру балансу та порядок відображення окремих статей активу й пасиву [13].

Крім законів і стандартів, регулювання бухгалтерського обліку в Україні здійснюється Міністерством фінансів України, яке затверджує нормативні документи, методичні рекомендації та форми фінансової звітності. Також важливе значення мають інструкції щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, які визначають порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку на підприємствах [12, с. 43].

У сучасних умовах важливим напрямом розвитку законодавчої бази бухгалтерського обліку є гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами фінансової звітності. Це сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, покращенню інвестиційного клімату та інтеграції українських підприємств у міжнародний економічний простір [12, с. 45].

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку має важливе значення для забезпечення єдності методики ведення обліку та складання фінансової звітності. Воно створює необхідні умови для ефективного контролю за діяльністю підприємств, захисту інтересів держави, інвесторів, кредиторів та інших користувачів фінансової інформації [13].

Таким чином, законодавча база регулювання бухгалтерського обліку в Україні є важливим елементом системи фінансового управління підприємствами. Вона забезпечує єдині підходи до ведення бухгалтерського обліку, складання бухгалтерського балансу та формування достовірної фінансової звітності відповідно до вимог національного законодавства та міжнародних стандартів.

Складання бухгалтерського балансу в Україні здійснюється відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які регламентують порядок формування фінансової звітності підприємств. Національні стандарти визначають основні принципи ведення бухгалтерського обліку, правила оцінки активів і зобов'язань, а також вимоги до структури та змісту бухгалтерського балансу. Дотримання цих вимог забезпечує достовірність фінансової інформації та можливість її використання для аналізу діяльності підприємства і прийняття управлінських рішень [14, с. 156].

Основним нормативним документом, який встановлює вимоги до складання фінансової звітності, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У цьому стандарті визначено мету фінансової звітності, її склад, основні якісні характеристики та принципи підготовки бухгалтерського балансу [15].

Відповідно до НП(С)БО 1, бухгалтерський баланс є формою фінансової звітності, яка відображає фінансовий стан підприємства на певну дату. У балансі наводиться інформація про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Баланс складається за встановленою формою та повинен містити достовірні, повні й неупереджені дані про фінансовий стан суб'єкта господарювання [15].

Національні стандарти передбачають дотримання певних принципів при складанні бухгалтерського балансу. Одним із основних є принцип

безперервності діяльності, згідно з яким підприємство розглядається як таке, що продовжуватиме свою діяльність у майбутньому. Також важливими є принципи послідовності, нарахування та відповідності доходів і витрат, обачності та повного висвітлення інформації [14, с. 160].

Особливу увагу стандарти приділяють класифікації активів і зобов'язань підприємства. Активи у балансі поділяються на необоротні та оборотні залежно від строку їх використання або реалізації. Зобов'язання класифікуються як довгострокові та поточні відповідно до строків їх погашення. Такий поділ забезпечує можливість проведення аналізу ліквідності та фінансової стійкості підприємства [15].

Національні стандарти також визначають правила оцінки статей бухгалтерського балансу. Активи та зобов'язання повинні оцінюватися відповідно до вимог чинного законодавства та принципів бухгалтерського обліку. Наприклад, основні засоби відображаються за первісною або переоціненою вартістю, дебіторська заборгованість — за чистою реалізаційною вартістю, а зобов'язання — за сумою погашення [14, с. 164].

Важливою вимогою до складання бухгалтерського балансу є забезпечення порівнянності показників фінансової звітності за різні звітні періоди. Для цього підприємства повинні дотримуватися постійної облікової політики та єдиних методів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку. У разі зміни облікової політики підприємство зобов'язане розкривати відповідну інформацію у примітках до фінансової звітності [15].

Національні стандарти встановлюють також вимоги до розкриття інформації у бухгалтерському балансі. Підприємство повинно наводити у звітності інформацію, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності та може вплинути на прийняття економічних рішень. У примітках до фінансової звітності розкриваються методи оцінки окремих статей балансу, інформація

про зміни у структурі активів і зобов'язань, а також інші важливі показники діяльності підприємства [14, с. 167].

Дотримання вимог національних стандартів до складання бухгалтерського балансу сприяє підвищенню якості фінансової інформації та забезпечує її зрозумілість і достовірність для користувачів. Це має важливе значення для ефективного управління підприємством, оцінки його фінансового стану та прийняття управлінських рішень [15].

Таким чином, національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку визначають єдині вимоги до складання бухгалтерського балансу в Україні. Вони регламентують структуру балансу, принципи його формування, правила оцінки активів і зобов'язань та порядок розкриття фінансової інформації, що забезпечує достовірність і порівнянність показників фінансової звітності підприємства.

РОЗДІЛ 3. ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Аналіз показників бухгалтерського балансу та їх використання в управлінні

У сучасних умовах господарювання важливе значення для ефективного управління підприємством має своєчасний аналіз його фінансового стану. Основним джерелом інформації для проведення такого аналізу виступає бухгалтерський баланс, який містить узагальнені дані про активи, власний капітал і зобов'язання підприємства. Саме баланс дозволяє оцінити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність та ефективність використання ресурсів підприємства [16, с. 84].

Аналіз фінансового стану підприємства являє собою комплексне дослідження показників фінансової звітності з метою оцінки результатів діяльності суб'єкта господарювання та визначення перспектив його подальшого розвитку. Основним завданням такого аналізу є виявлення сильних і слабких сторін фінансової діяльності підприємства, оцінка рівня його фінансової стабільності та визначення можливостей підвищення ефективності управління [17, с. 112].

Важливим напрямом аналізу бухгалтерського балансу є оцінка структури активів підприємства. Аналіз активу балансу дозволяє визначити склад і структуру майна підприємства, рівень забезпеченості виробничими ресурсами та ефективність їх використання. Значна частка необоротних активів свідчить про високий рівень матеріально-технічної бази підприємства, тоді як зростання оборотних активів характеризує підвищення ліквідності та мобільності фінансових ресурсів [16, с. 87].

Не менш важливим є аналіз структури пасиву балансу, який дає змогу оцінити джерела формування майна підприємства. Особлива увага приділяється співвідношенню власного та позикового капіталу. Висока частка власного капіталу свідчить про фінансову незалежність підприємства та його стабільність, тоді як значний обсяг позикових коштів може вказувати на підвищений рівень фінансових ризиків [17, с. 115].

Одним із ключових напрямів аналізу фінансового стану є оцінка ліквідності підприємства. Ліквідність характеризує здатність підприємства своєчасно погашати свої поточні зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. Для оцінки ліквідності використовуються коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності, які розраховуються на основі даних бухгалтерського балансу [16, с. 90].

Важливе значення має також аналіз платоспроможності підприємства. Платоспроможність відображає здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами, банками, постачальниками та іншими контрагентами. Для оцінки платоспроможності аналізуються показники фінансової стійкості, автономії та забезпеченості власними оборотними коштами [17, с. 118].

На основі бухгалтерського балансу здійснюється також аналіз ділової активності підприємства. Він дозволяє оцінити ефективність використання активів, швидкість обороту капіталу та рівень прибутковості діяльності підприємства. Для цього використовуються показники оборотності активів, дебіторської заборгованості, запасів та інших елементів майна підприємства [16, с. 93].

Аналіз фінансового стану підприємства на основі балансу має важливе значення для прийняття управлінських рішень. Результати аналізу використовуються керівництвом підприємства для визначення напрямів

фінансової політики, планування діяльності, оптимізації структури капіталу та підвищення ефективності використання ресурсів.

Крім того, інформація про фінансовий стан підприємства є важливою для інвесторів, кредиторів та інших зовнішніх користувачів фінансової звітності [17, с. 121].

Важливою умовою ефективного аналізу є достовірність і повнота показників бухгалтерського балансу. Помилки у відображенні господарських операцій або недотримання вимог бухгалтерського обліку можуть призвести до викривлення результатів аналізу та прийняття неправильних управлінських рішень [16, с. 96].

Таким чином, бухгалтерський баланс є основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз показників балансу дозволяє оцінити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність та ефективність діяльності підприємства, а також сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень і забезпеченню стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

У сучасних умовах господарювання ефективне управління підприємством неможливе без використання достовірної фінансової інформації.

Одним із основних джерел такої інформації є бухгалтерський баланс, який містить узагальнені дані про фінансовий стан підприємства, склад його активів, джерела формування капіталу та зобов'язання. Дані бухгалтерського балансу широко використовуються керівництвом підприємства для прийняття стратегічних і поточних управлінських рішень [18, с. 142].

Бухгалтерський баланс дозволяє оцінити загальний фінансовий стан підприємства та визначити рівень його фінансової стійкості. На основі показників балансу керівництво може приймати рішення щодо оптимізації

структури активів і пасивів, залучення додаткових джерел фінансування, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення стабільності діяльності підприємства [19, с. 95].

Одним із важливих напрямів використання даних балансу є управління ліквідністю підприємства. Аналіз співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань дозволяє визначити здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. У разі недостатнього рівня ліквідності керівництво може приймати рішення щодо збільшення обсягу грошових коштів, скорочення дебіторської заборгованості або оптимізації запасів [18, с. 145].

Дані бухгалтерського балансу також використовуються для управління фінансовою стійкістю підприємства. Аналіз структури власного та позикового капіталу дозволяє визначити рівень фінансової незалежності суб'єкта господарювання та оцінити ступінь його залежності від зовнішніх кредиторів. На основі отриманих результатів керівництво приймає рішення щодо доцільності залучення кредитних ресурсів або збільшення власного капіталу підприємства [19, с. 98].

Важливе значення має використання показників балансу для прийняття інвестиційних рішень. Інформація про структуру активів підприємства дозволяє оцінити ефективність використання основних засобів, рівень забезпеченості виробничими ресурсами та можливості подальшого розвитку підприємства.

На основі аналізу балансу керівництво може визначати доцільність придбання нового обладнання, модернізації виробництва або здійснення капітальних вкладень [18, с. 148].

Крім того, бухгалтерський баланс використовується для планування та прогнозування діяльності підприємства. Аналіз динаміки показників активів,

капіталу та зобов'язань дозволяє прогнозувати майбутній фінансовий стан підприємства, визначати можливі ризики та розробляти заходи щодо їх мінімізації. Це сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства [19, с. 101].

Дані балансу мають важливе значення для прийняття рішень щодо управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Аналіз обсягів і структури заборгованості дозволяє визначити ефективність розрахунків із контрагентами, оцінити рівень фінансових ризиків та забезпечити своєчасне виконання фінансових зобов'язань [18, с. 151].

Використання даних бухгалтерського балансу є важливим також у процесі взаємодії підприємства з інвесторами, банками та іншими зовнішніми користувачами фінансової інформації. На основі показників балансу оцінюється кредитоспроможність підприємства, його інвестиційна привабливість та фінансова надійність.

Це має суттєве значення для залучення інвестицій, отримання кредитів та розвитку партнерських відносин [19, с. 104].

Ефективність управлінських рішень значною мірою залежить від достовірності та повноти інформації, яка міститься у бухгалтерському балансі. Саме тому важливо забезпечити правильне ведення бухгалтерського обліку, своєчасне відображення господарських операцій та дотримання вимог національних стандартів фінансової звітності [18, с. 154].

Таким чином, бухгалтерський баланс є важливим інформаційним інструментом у системі управління підприємством. Дані балансу використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, управління ліквідністю та фінансовою стійкістю, планування діяльності, прийняття інвестиційних рішень і забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання.

3.2. Шляхи вдосконалення бухгалтерського балансу та підвищення ефективності управління підприємством

У сучасних умовах розвитку економіки та посилення конкуренції важливого значення набуває вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств. Одним із ключових елементів фінансової звітності є бухгалтерський баланс, який забезпечує користувачів інформацією про фінансовий стан підприємства, його активи, капітал і зобов'язання. Водночас зміни у законодавстві, розвиток інформаційних технологій та інтеграція України у міжнародний економічний простір зумовлюють необхідність постійного вдосконалення процесу складання бухгалтерського балансу [20, с. 174].

Одним із основних напрямів удосконалення складання бухгалтерського балансу є підвищення достовірності та повноти фінансової інформації. Для цього підприємствам необхідно забезпечити правильне ведення бухгалтерського обліку, своєчасне відображення господарських операцій та дотримання вимог національних стандартів бухгалтерського обліку. Важливе значення має проведення регулярної інвентаризації активів і зобов'язань, що дозволяє виявляти можливі помилки та забезпечувати відповідність облікових даних фактичному стану майна підприємства [21, с. 133].

Суттєвим напрямом удосконалення є гармонізація національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності. Використання міжнародних стандартів сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, покращенню її зрозумілості для іноземних інвесторів та забезпеченню порівнянності показників діяльності підприємств на міжнародному рівні [20, с. 177].

Важливу роль у вдосконаленні складання бухгалтерського балансу відіграє автоматизація бухгалтерського обліку. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє значно підвищити швидкість обробки облікової інформації, зменшити кількість помилок та забезпечити оперативність формування фінансової звітності. Автоматизовані системи бухгалтерського обліку забезпечують можливість своєчасного контролю за господарськими операціями та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства [21, с. 136].

Одним із напрямів удосконалення є також підвищення аналітичності бухгалтерського балансу. Для ефективного управління підприємством важливо не лише відображати фінансову інформацію, а й забезпечувати можливість її детального аналізу. У зв'язку з цим доцільним є розширення інформації у примітках до фінансової звітності, деталізація окремих статей балансу та використання сучасних методів фінансового аналізу [20, с. 180].

Важливим аспектом є вдосконалення системи внутрішнього контролю за процесом складання бухгалтерського балансу. Наявність ефективної системи контролю дозволяє забезпечити правильність ведення бухгалтерського обліку, своєчасне виявлення помилок та попередження фінансових порушень. Внутрішній контроль сприяє підвищенню достовірності фінансової звітності та зміцненню фінансової дисципліни на підприємстві [21, с. 139].

Суттєве значення для вдосконалення бухгалтерського балансу має професійна підготовка бухгалтерських працівників. Постійне підвищення кваліфікації бухгалтерів, ознайомлення з новими нормативними документами та сучасними методами ведення бухгалтерського обліку сприяють покращенню якості фінансової звітності та ефективності роботи підприємства [20, с. 183].

В умовах цифровізації економіки актуальним є впровадження електронної звітності та сучасних інформаційних технологій у процес складання бухгалтерського балансу. Використання електронного документообігу та цифрових платформ дозволяє скоротити час на обробку інформації, підвищити оперативність подання звітності та забезпечити надійне збереження облікових даних [21, с. 142].

Таким чином, удосконалення складання бухгалтерського балансу є важливою умовою підвищення ефективності управління підприємством. Основними напрямками вдосконалення є забезпечення достовірності фінансової інформації, гармонізація з міжнародними стандартами, автоматизація облікових процесів, розвиток системи внутрішнього контролю та впровадження сучасних інформаційних технологій. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню якості фінансової звітності та ефективності управлінських рішень на підприємстві.

У сучасних умовах цифровізації економіки важливу роль у веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності відіграють інформаційні технології. Використання сучасного програмного забезпечення дозволяє автоматизувати облікові процеси, забезпечити оперативність обробки інформації та підвищити достовірність фінансових даних. Особливого значення інформаційні технології набувають у процесі формування бухгалтерського балансу, який є основною формою фінансової звітності підприємства [22, с. 211].

Сучасні інформаційні технології значно спрощують процес ведення бухгалтерського обліку. Автоматизовані системи дозволяють швидко здійснювати обробку великого обсягу інформації, формувати бухгалтерські проведення, накопичувати дані про господарські операції та автоматично складати фінансову звітність. Це сприяє скороченню витрат часу на ведення

обліку та мінімізації ризику виникнення помилок при складанні бухгалтерського балансу [23, с. 168].

Важливою перевагою використання інформаційних технологій є забезпечення оперативності формування бухгалтерського балансу. За допомогою спеціалізованих бухгалтерських програм підприємства мають можливість у будь-який момент отримати актуальну інформацію про фінансовий стан, структуру активів і пасивів, розмір дебіторської та кредиторської заборгованості. Це дозволяє керівництву підприємства своєчасно реагувати на зміни у фінансовій діяльності та приймати ефективні управлінські рішення [22, с. 214].

Сучасні інформаційні системи забезпечують автоматичне формування показників бухгалтерського балансу на основі даних синтетичного та аналітичного обліку. Програмне забезпечення дозволяє здійснювати контроль правильності бухгалтерських проведення, перевірку відповідності даних між рахунками та автоматичне формування фінансової звітності відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку [23, с. 171].

Використання інформаційних технологій сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації. Автоматизація облікових процесів дозволяє зменшити вплив людського фактору, уникнути арифметичних помилок та забезпечити точність розрахунків. Крім того, сучасні бухгалтерські програми мають функції контролю за правильністю введення даних та формування звітності, що підвищує якість бухгалтерського балансу [22, с. 217].

Важливим напрямом розвитку інформаційних технологій у бухгалтерському обліку є впровадження електронного документообігу. Використання електронних документів дозволяє прискорити обмін інформацією між структурними підрозділами підприємства, забезпечити

оперативне відображення господарських операцій та спростити процес формування фінансової звітності. Електронний документообіг також сприяє зменшенню витрат на зберігання паперової документації та підвищенню ефективності роботи бухгалтерської служби [23, с. 174].

Сучасні інформаційні технології створюють можливості для інтеграції бухгалтерського обліку з іншими системами управління підприємством. Інформаційні системи дозволяють об'єднувати дані бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, що забезпечує комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами підприємства. Це сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень та покращенню фінансового планування [22, с. 220].

Особливе значення в сучасних умовах мають хмарні технології та онлайн-сервіси для ведення бухгалтерського обліку. Використання хмарних платформ забезпечує доступ до фінансової інформації в режимі реального часу, дозволяє здійснювати дистанційну роботу бухгалтерів та забезпечує надійне збереження даних. Крім того, хмарні технології спрощують процес оновлення програмного забезпечення відповідно до змін законодавства [23, с. 177].

Попри значні переваги використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку, існують також певні проблеми. До них належать необхідність захисту інформації від несанкціонованого доступу, ризики втрати даних, потреба у регулярному оновленні програмного забезпечення та підвищенні кваліфікації працівників бухгалтерської служби [22, с. 223].

Таким чином, сучасні інформаційні технології відіграють важливу роль у формуванні бухгалтерського балансу та організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Автоматизація облікових процесів, використання електронного документообігу та сучасних інформаційних систем сприяють підвищенню достовірності фінансової інформації, оперативності складання балансу та ефективності управління діяльністю підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання курсової роботи було досліджено теоретичні та практичні аспекти бухгалтерського балансу, визначено його роль у системі бухгалтерського обліку та значення для управління підприємством. Проведене дослідження дозволило зробити ряд узагальнюючих висновків.

Встановлено, що бухгалтерський баланс є однією з основних форм фінансової звітності підприємства, яка відображає фінансовий стан суб'єкта господарювання на певну дату. Економічна сутність бухгалтерського балансу полягає у відображенні активів підприємства та джерел їх формування у грошовому вираженні. Баланс забезпечує узагальнення інформації про майно підприємства, власний капітал і зобов'язання, що дозволяє оцінити результати діяльності та фінансову стійкість підприємства.

У роботі визначено основні функції бухгалтерського балансу, серед яких інформаційна, контрольна, аналітична та управлінська. З'ясовано, що баланс виступає важливим джерелом інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів, а його показники використовуються для проведення фінансового аналізу, оцінки ліквідності, платоспроможності та ефективності діяльності підприємства.

Дослідження структури бухгалтерського балансу дозволило встановити, що актив балансу відображає господарські засоби підприємства та їх розміщення, а пасив — джерела формування цих ресурсів. Визначено, що структура активів і пасивів підприємства є важливим показником його фінансового стану та фінансової незалежності.

У ході роботи було проаналізовано порядок складання бухгалтерського балансу та етапи його формування. Встановлено, що процес формування балансу включає документування господарських операцій, відображення їх на

рахунках бухгалтерського обліку, проведення інвентаризації, складання оборотно-сальдової відомості та формування фінансової звітності. Важливе значення має правильне відображення господарських операцій у бухгалтерському балансі, оскільки це забезпечує достовірність фінансової інформації.

Окрему увагу приділено нормативно-правовому регулюванню бухгалтерського обліку в Україні. Визначено, що основою регулювання є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Дотримання вимог законодавства та стандартів забезпечує єдність методики ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємств.

У роботі досліджено значення бухгалтерського балансу в системі управління підприємством. Встановлено, що показники балансу є основою для аналізу фінансового стану підприємства та прийняття управлінських рішень. Аналіз балансових показників дозволяє оцінити ліквідність, фінансову стійкість, структуру капіталу та ефективність використання ресурсів підприємства.

Також було визначено основні напрями вдосконалення складання бухгалтерського балансу. До них належать підвищення достовірності фінансової інформації, гармонізація національної системи обліку з міжнародними стандартами, автоматизація облікових процесів та розвиток системи внутрішнього контролю. Важливу роль у формуванні бухгалтерського балансу відіграють сучасні інформаційні технології, які забезпечують оперативність обробки інформації, автоматичне формування звітності та підвищення ефективності управління підприємством.

Отже, бухгалтерський баланс є важливим елементом системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Його показники

забезпечують користувачів необхідною інформацією для аналізу фінансового стану, оцінки результатів діяльності та прийняття ефективних управлінських рішень. Удосконалення процесу складання бухгалтерського балансу та впровадження сучасних інформаційних технологій сприятимуть підвищенню якості фінансової інформації та ефективності діяльності підприємств у сучасних економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2019. 832 с.
2. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алерта, 2020. 928 с.
3. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2018. 578 с.
4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : підручник. Київ : Лібра, 2019. 880 с.
5. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНЕУ, 2017. 334 с.
6. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 692 с.
7. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2019. 628 с.
8. Жук В. М. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 336 с.
9. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Знання, 2018. 535 с.
10. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 608 с.
11. Кірейцев Г. Г. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Житомир : ЖІТІ, 2018. 312 с.
12. Мних Є. В. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2019. 520 с.

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV.
14. Коцупатрий М. М. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2020. 312 с.
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
16. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ : Знання, 2020. 654 с.
17. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2019. 656 с.
18. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за ред. М. Д. Білик. Київ : КНЕУ, 2018. 592 с.
19. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 519 с.
20. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Алерта, 2021. 640 с.
21. Бондар М. І. Організація бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 584 с.
22. Сук Л. К. Інформаційні системи і технології в обліку : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 456 с.
23. Пономаренко В. С. Інформаційні системи і технології в економіці : підручник. Київ : Академія, 2020. 544 с.